

Almindelig vandpest (*Elodea canadensis*)

Videnskabeligt navn: *Elodea canadensis*

Kaldenavn: Almindelig vandpest¹, nogle steder forkortet vandpest⁷

Status i Danmark: Invasiv

Omfattet af: Den nationale liste over invasive arter⁹

Beskrivelse

Almindelig vandpest er en flerårig vandplante med en spinke, grenet stængel, der kan blive op til 2 m lang. Bladene, der sidder i 3 (sjældent 4-5)-tallige kranse, er 10-30 mm lange og 1,5-3,5 mm brede. Bladene er tynde og har et næsten ovalt omrids, de er helrandede eller med talrige fine takker langs bladranden¹. Almindelig vandpest er tvebo, men der forekommer kun hunplanter i Europa bortset fra Skotland¹. Hunblomsterne udgår fra rørformede hylsterblade i de øverste bladhjørner. Blomsten, der er 3-tallig med hvidlige til lysviolette kronblade, sidder for enden af en voldsomt forlænget, op til 30 cm lang stilk udgående fra frugtknuden, som tjener til at føre blomsterne op til vandoverfladen, hvor bestøvningen sker. Almindelig vandpest blomstrer i juli-september. Arten er vintergrøn og overvintrer som koglelignende skud med meget tætte blade¹. Den er i stand til at leve rodfæstet til bunden eller frit flydende i vandet². Den findes i næsten alle typer af ikke-sure vande¹. Almindelig vandpest tolererer en saltholdighed på op til 2,5 promille og er desuden tolerant overfor lave lysmængder og kan overleve i selv grumset vand⁴.

Almindelig vandpest. Foto: Miljøstyrelsen

Forvekslingsmuligheder

Almindelig vandpest kan først og fremmest forveksles med smalbladet vandpest, *Elodea nuttallii*, der ligeledes er introduceret. Denne har smallere og mere spidse blade end almindelig vandpest¹.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Almindelig vandpest er hjemmehørende i Nordamerika, men er ved menneskers hjælp spredt til store dele af verden. I Danmark blev den første gang registreret i Sønderjylland i 1870¹. Almindelig vandpest blev tidligere hyppigt anvendt som akvarieplante og er spredt til naturen primært ved at indholdet fra akvarier er blevet tømt i søer og åer^{1,2}. Arten er på den nationale liste for invasive arter og må ikke længere handles som akvarieplante eller udsættes⁸. Almindelig vandpest findes i dag i det meste af landet bortset fra Bornholm, Langeland og Kattegatøerne. Den er registreret i 643 ud af 1300 Atlas Flora Danica ruder³.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets be- varings- og na- turværdi	Påvirkning af hjemme- hø- rende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds-ef- fekter
Score	3	3	3	3	2	0
Datakvalitet	Meget sikker	Meget sikker	Meget sikker	Meget sikker	Sikker	Sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for almindelig vandpest er vurderet til høj. I Danmark spredes almindelig vandpest udelukkende vegetativt, da der ikke forekommer hanplanter, men arten har et stort potentiale for at spredes vegetativt, da selv små afrevne stængelstykker kan regenerere^{1,4}. Det frarådes af samme grund at foretage mekanisk bekæmpelse af almindelig vandpest, da det stik imod formålet kan fremme spredningen af arten⁵. Plantefragmenter og knopperne, der er i vinterdvale, kan transporteres og spredes inden for et vandløbssystem⁴. Over land spredes den over kortere afstande med vandfugle især svaner og gæs⁴. Yderligere har mennesket stor indflydelse på spredningen, når både og andet materiale flyttes fra en sø til en anden², hvilket dog ikke indgår i vurderingen.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 3 (høj). Levestedets bevarings- og naturværdi for almindelig vandpest er vurderet til høj. Almindelig vandpest er tolerant overfor levestedsforholdene jf. beskrivelsen af arten og findes i næsten alle typer af ferskvand¹.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Almindelig vandpest er vurderet at have høj påvirkning på hjemmehørende arter, idet den danner tætte bestande, som reducerer lystilgængeligheden og helt kan udkonkurrere andre arter^{4,6}. Mange arter kan således påvirkes negativt og udryddes lokalt^{4,6}. Almindelig vandpest kan udgøre føde og habitat for mange forskellige arter af bunddyr bl.a. snegle. Gæs og svaner kan have fordele af almindelig vandpest, da den tilføjer store mængder føde^{4,6}. Når almindelig vandpest dør og nedbrydes opstår der anaerobe forhold, hvilket er meget skadeligt for invertebrater og fisk. Desuden hæmmer de tætte bestande af almindelig vandpest arter af zooplankton, hvilket er fødegrundlaget for fiskeyngel og unge krebs^{4,6}.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 3 (høj). Almindelig vandpest er vurderet at have høj påvirkning på økosystemfunktioner. Den er kendt for hurtigt at udvikle tætte monospecifikke bestande, som kan fylde hele søer og ændre balancen og økosystemet. Masseforekomster ses især i eutrofe søer, hvor det kan ændre hele sø-økosystemet. Især lystilførslen til de øvrige vandplanter hæmmes og kan derved indirekte påvirke andre organismer^{4,5,6}. Ved nedbrydningen af de store mængder af organisk materiale bliver mange søer hyper-eutrofe^{4,6}. Desuden opstår anaerobe forhold ved nedbrydningen⁴. Masseopblomstringer ændrer hele sø-økosystemet og ændrer fødenet^{4,6}.

Økonomiske effekter: 2 (middel). De økonomiske effekter for almindelig vandpest er vurderet til middel. Tætte bestande af arten hindrer mange vandaktiviteter som svømning, sejlads og lystfiskeri^{4,6}. Desuden er der betydelige udgifter forbundet med fjernelse af planten, der hvor arten hindrer f.eks. sejlads. Der findes ingen effektive metoder til bekæmpelse af planten i naturlige systemer.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Der er ingen kendte helbredseffekter af almindelig vandpest.

Kilder

¹ Schou, J.C., Moeslund, B., Båstrup-Spohr, L., Sand-Jensen, K. 2017. Danmarks vandplanter. BFN's Forlag.

² Miljøministeriet. Almindelig vandpest - *Elodea canadensis* (besøgt 6. april 2022).

³ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.

⁴ Sand-Jensen, K. 2000. An introduced vascular plant – the Canadian waterweed (*Elodea canadensis*). In: Weidema, I. (ed.). 2000

Introduced species in the Nordic countries. NordTema 2000:13 pp. 96-100.

⁵ Miljøministeriet. Vejledning til bekæmpelse af Almindelig vandpest (besøgt 6. april 2022).

⁶ Branderud, T.E., Mjelde, M., Johansen, S.W. 1999. Vasspest (*Elodea canadensis*). Effekter på biologisk mangfold. Spredningsmønstre og tiltak. NIVA-rapport 4475-99,, 48 pp.

⁷ Arter.dk, art: Vandpest - *Elodea canadensis*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/6d4e8cf8-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea> (besøgt 27. juni 2022).

⁸ Miljøstyrelsen 2017. Handlingsplan mod invasive arter. Miljø- og Fødevarerministeriet, Miljøstyrelsen.

⁹ Bekendtgørelse om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter ([BEK nr. 1285 af 12/11/2018](#)).